

— Hvordan ser De på utviklingen av forholdet mellom byfolk og landsfolk? Mener De at turistlivet har ført mange utvekster med sig?

— Jeg kan ikke med min beste vilje forstå at landsfolket har tatt hverken moralsk — eller hvis jeg tør bruke uttrykket *social* — skade av turistlivet slik som det i de siste 50 år har utviklet sig her nordenfjells.

— Og så til slutt et aktuelt spørsmål til Dem som foreningens første formann. Ser De med glede eller misbilligelse på at bilveiene eter sig helt inn i høifjellet?

— Det går ikke an å forbeholde landets naturherligheter for en liten eksklusiv krets av Feinschmeckere som anser apostlenes hester for det eneste fremkomstmiddel som er respektabelt! Det gjelder å få flest mulig inn i fjellet, og her streifer man også inn på spørsmål av betydning for landets økonomi. Det kan naturligvis være generende med bilene for dem som vil gå alene i fjellet. Men det nytter ikke å stampe imot utviklingen på dette felt — man er barn av sin tid, ikke av *fortiden!*

Sier fjellveteranen Carl Schulz. Og når arbeidet for å åpne fjellet for flest mulig, om det så skal skje ved bilenes hjelp, får sin velsignelse fra en så pasjonert fjellvandrers som Trondhjems Turistforenings første formann, da tror vi nogen og hver med god samvittighet kan innstille rynkingen på nesen når de taler om kombinasjonen til bens og til bils.

Vi vil gjerne understreke hr. Schulz' ord om at det ikke nytter å stampe imot utviklingen på dette område. Det det gjelder om er å være med og ta hånd om utviklingen, lede den inn i et slikt spor at den fører til mest mulig nytte og glede med minst mulige skadevirkninger.

Og det er sannelig oppløftende å få dette slått fast på en så frisk måte og så ubetinget som av Trondhjems Turistforenings grand old man!

En pioner og opdagelsesreisende i våre egne fjell.

Olaf Grilstad som «åpnet
fjellet» for skiløperne.

En årbok eller et jubileumsskrift ved Trondhjems Turistforenings 50-års jubileum vilde være meget ufullstendig hvis ikke et av kapitlene het Olaf Grilstad.

Samme år som Trondhjems Turistforening feirer 50-års jubileum har denne fjellskiløpingens pioner i Trøndelag feiret sitt 75-års jubileum. *Feiret* er for resten galt uttrykt. Olaf Grilstads 75-års dag forløp i all stillhet uten noen offentlighet. Jubilanten ønsket det slik. Olaf Grilstad er nemlig en uhyre beskjeden mann.

Men i denne publikasjon må Olaf Grilstad få sin plass. Grilstad er en pioner på turistlivets område, en aldri hvilende opdagelsesreisende i våre egne fjell, en sportsveteran og en hedersmann som har reist et ideal i mange av de yngre som har fulgt i hans skispor i fjellet.

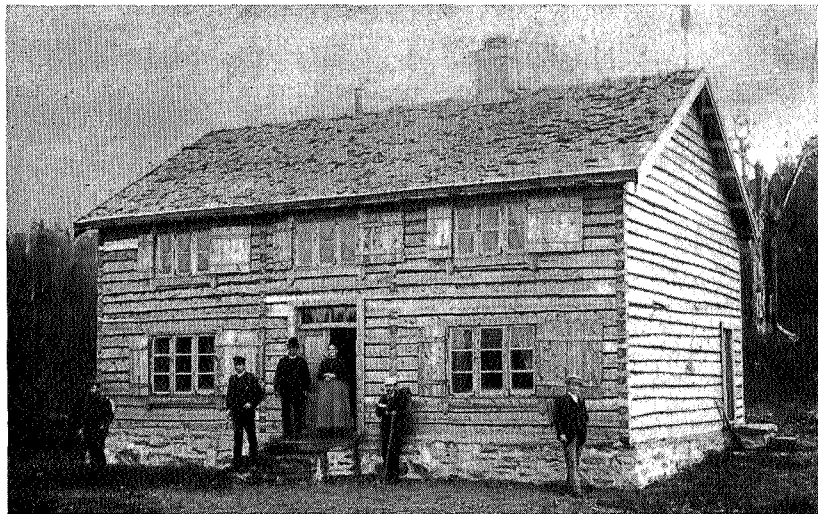
Olaf Grilstad leverer det beste bevis for hvilken betydning fornuftig drevet friluftssport har når det gjelder å holde kropp og sjel

Olaf Grilstad «i antrekk».

Fra en skitur i Bymarka i 1898. Fra venstre ser man følgende: Ingeniør Schjødt, frk. Brodtkorb, kjøpmann John Husby, frk. Lossius, ingeniør Jebe, frk. Andrea Brodtkorb, dr. Chr. Brodtkorb sen., apoteker Edv. Michelet, fru Grilstad, Olaf Grilstad og Olaf Eggen.

Trollheimshytta i 1890. Nederst på trappen står Olaf Grilstad, derefter den første fører i Trollheimen, Ole Rindal, og den første vertinne, Ragna Strand.

sund og frisk. Det går vel ikke en dag uten at 75-åringen tar en tur i Bymarka, og det gjelder ikke bare i sommertiden. Grilstad er fremdeles en ivrig skiløper, og ofte om søndagene er det nettop veteranen Grilstad som trekker de første ski spor om morgenen utover heiene — —. Slank og spenstig, seig og utholdende er han tross sin høie alder, og det berømte «Grilstad-siget» har han fremdeles når han tar skiene fatt.

Olaf Grilstad har vært medlem av Trondhjems Turistforenings styre, og han har gjennom en lang årrekke vært foreningens hyttechef i Trollheimen, hvor han har nedlagt et stort arbeide for å lette turisttrafikken. For sitt virke innen Trondhjems Turistforening blev Grilstad på sin 60-års dag utnevnt til foreningens æresmedlem.

Vi sitter hos veteranen i hans koselige hjem «Horgheim» oppe i Møllebakkene og prater om gamle dager og om den nye tid.

— Hvad vil De, hr. Grilstad, peke på som det gledeligste i utviklingen av friluftslivet i den tiden Trondhjems Turistforening har bestått? spør vi.

— Det kan ikke være annet enn at *massene* er kommet med i friluftslivet og fjellsporten. Det var anderledes i min ungdom, kan De tro. De første høifjellsturene vi tok blev betraktet som et slags farefulle ekspedisjoner som folk så meget skeptisk på. Jeg husker for eksempel den første høifjellsturen på ski. Det var i 1892. Vi drog tre stykker — Harald Udbye, Gustav Bye og jeg — til Trollheimen. Vi startet fra Hovin og drog om Meldalen — ledsaget på veien av den dypeste skepsis både fra by- og bygdefolk. De spådde

Jo Nedalen (1898).

Anorakken er gammel som skiantrekk. Dette bilde er tatt i Bymarka i 1897 og viser ingeniør Nils Schiødt med anorakk med hette og noe gammeldagse «knickers». Men stort sett antrekk som er tipp-topp moderne idag.

mellem Meldalen og Trollheimshytta. Der brukte vi som regel å legge igjen noen kroner til eieren med takk for oppholdet.

— Kanskje De kan nevne noen av disse gamle kvarterene som var meget brukt?

— Vi hadde Løvåsen på overgangen fra Hovin til Meldalen. Der blev man godt mottatt enten man kom på dagen eller nattens tid. Så var det Grut i Meldal og Drugudal en 7—8 km. ovenfor Aa på veien til Jøldal. Videre var det Rolvsjordseter og Gulaker-seter ved Gjevilvannet før hytta kom. Og på den andre kanten, i Syltraktene, hadde vi Løvøen og Stugudal i Tydal og så Nedalen, hvor man lå på gården hos Jo Nedal.

Og så forteller Olaf Grilstad om den ene storturen til fjells efter den annen — om påsketurer på 40—50 mil med gjennomsnittlige dagsmarsjer på 5 mil. Ingen har vel vært mer trofast enn Grilstad til å besøke fjellet. I 40 år på rad «forsømte» han ikke fjellet en eneste påske! Hvem andre kan opvise en slik rekord?

oss ikke akkurat død og undergang, men de mente bl. a. at skiene våre ikke vilde holde, at de vilde bli slitt op.

Men vi og våre fine askeski hadde noen herlige dager i skinnende sol. Jeg husker det var en viltmengde den gangen som jeg aldri senere har sett maken til. Vi overnattet på Bogevoildseteren, og der var det tusenvis av ryper. Fullt av harer var det også. Overalt gikk vi oss borti snarer. Vi tok med oss endel ryper og hengte igjen en 25-øre i snaren for hver vi tok.

Bogevoildseteren var almindelig turiststasjon om sommeren den gangen, og om vinterne stod Grindalsseteren åpen, og der tok man inn på veien

— Hvad har erfaringen lært Dem er de viktigste egenskaper når man går i fjellet og det viser sig fra den uvennlige siden, med tungt føre, uvær eller lignende?

— Å kunne ta det rolig og ikke gå til siste rest av kreftene er brukt op, men grave sig ned eller søke ly i tide. Og så må man ikke være redd for å snu hvis det ryker op. Jeg har iallfall aldri betraktet det som en skam å snu hvis været stod imot.

— Hvad synes De om ungdommen idag, spesielt når det gjelder skiløperferdigheten?

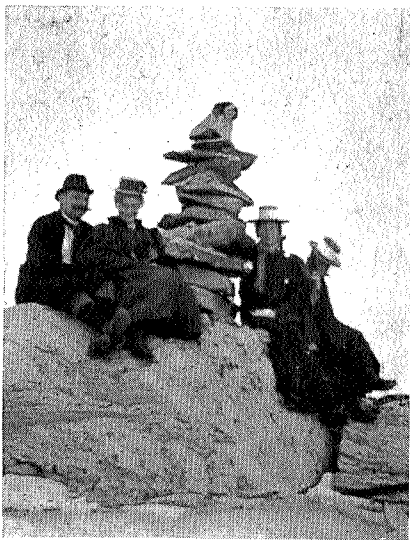
— Massen idag er sikkert meget flinkere enn flertallet var i mine unge dager, men de beste da var like gode som de flinkeste idag, det er jeg ikke i tvil om. Men materiellet idag er jo blitt meget bedre, og derfor kan man vel kanskje renne litt skarpere enn vi gjorde. Det er stor forskjell på det utstyret og den smurningen som idag står til skiløpernes rådighet og det som vi måtte greie oss med den gangen. Tjære og parafinvoks var det eneste vi hadde å hjelpe oss med av smøremidler, og jeg skal si at det mangen gang blev strevsomt i fjellet når føret var vanskelig.

— Har De noen gang hatt noe alvorlig uhell i fjellet?

— Nei, jeg har vært heldig. Jeg har selvsagt gjort noen kraftige byks av og til og har forslått mig endel, men hverken brukket ski eller ben. En gang jeg rente fra toppen av Storbekkhø kom skavlen efter mig. Det var uhyggelig med skredet i helene, men også det gikk bra.

Et turbillede fra Selbu i 1895. Fra venstre frk. Fredrikke Lossius, fru Antonette Grilstad og fru Andrea Knudtzon. Det er noen forskjell fra våre dagers shorts og nakne rygger.

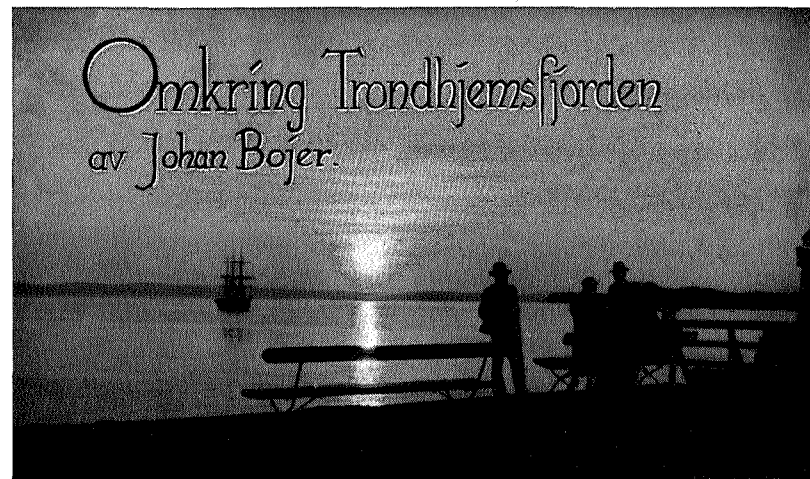
På Størheitoppen i 1895. Yngvar Knudtzon, frk. Lossius og fru Grilstad.

Ski- og fjellsporten er et uvurderlig aktivum for hele slekten, og det er socialt og hygienisk av den største betydning at den griper om sig og får flest mulig i rekkene. For denne utvikling har Olaf Grilstad gjort en innsats som vanskelig kan vurderes for høit, og som vi gjerne har villet minnes med disse linjer i årboken.

— Får jeg spørre Dem om en ting til — hvordan liker De Turistforeningens tiltak med fellesturer?

— Utmerket. Det er et godt tiltak, og jeg synes personlig det er morsomt å være med på disse hyggelige turene. Man behøver ikke å kline sig mere inn på andre folk der enn på almindelige fjellturer.

Det vilde ikke være vanskelig å få stoff i mengdevis når man prater med Olaf Grilstad, men plassen tillater dessverre ikke å «utnytte» foreningens æresmedlem som intervjuobjekt så langt som man kunde ønske det.

Solopgang over Trondhjemsfjorden.

At de moderne trafikkmidler er iferd med å skape en ny mennesketype er sikkert, at de allerede har tilført oss en ny slags naturfølelse er like så visst. For halvannet hundre år siden satt Jean Jacques Rousseau ved Genfersjøens bredder og nød sine egne tårer, som dryppet ned i det blanke vann, og det var i sinnsbevegelse over hvor vakkert her var. Dette blev kalt natursvermeri dengangen. En slik fyr er i vår tid like utenkelig som de gamle romaners rene ubesmittede jomfruer, som måtte ha en lukteflaske frem for ikke å besvime, når de så den elskede komme. Vi har idag en landskapsfølelse, som er aldeles fri for hysteri. Jernbanen, bilen og damperen har ført oss omkring, så vi er blitt kjent overalt, hvor det er noe som er verdt å se. Vi tar en båt og seiler avgårde, eller snører randsla og drar på fottur, og det er ingenting å himle med øinene over, det er like selvfølgelig som mat og klær, vi er bare enig om, at det er den beste lækedom både for kropp og sjel. Og Gud vet om ikke det store sociale spørsmål snart vil dreie sig om, hvordan det brede folk skal få sol og ren luft, ikke bare i stuene, men også i sinnene. Det er helsebot i miljøforandring, det er opsparet livsfølelse i å flytte på sig og kvile ut i noe nytt. Jeg tenker så tidt på storbyenes arbeiderkvinner, de lever ofte et liv i små rum mot en lummer, innestengt